

VILNIAUS UNIVERSITETAS
MATEMATIKOS IR INFORMATIKOS FAKULTETAS
PROGRAMŲ SISTEMŲ KATEDRA
3 KURSAS

Informacinė sistema „RSys“

Darbo versija v0.2

Pastebėti esamų sąsajų nepatogumai

Darbą atliko 3 kurso studentai (komanda „ReSoft“) :

Vytautas Astrauskas (PS2)

Martynas Budriūnas (PS3)

Justinas Jucevičius (PS3)

Egidijus Lukauskas (PS2)

Audrius Šaikūnas (PS3)

Turinys

ANOTACIJA	3
1. PASTEBĖTI ESAMŲ SAŠAJŲ NEPATOGUMAI.....	6
1.1. Eclipse fono spalvos konfigūracija	6
1.1.1. Tikslas	6
1.1.2. Priemonės	6
1.1.3. Rezultatas	8
1.1.4. Panaudojamumo principas	8
1.1.5. Tikslas	8
1.2. Klaidinantis GCC klaidos pranešimas	8
1.2.1. Tikslas	8
1.2.2. Priemonės	8
1.2.3. Rezultatas	9
1.2.4. Panaudojamumo principas	9
1.2.5. Tikslas	9
1.3. Tekstinės žinutės keitimas iOS ver.3.2.3	9
1.3.1. Tikslas	9
1.3.2. Priemonės	10
1.3.3. Rezultatas	10
1.3.4. Panaudojamumo principas	10
1.3.5. Tikslas	11
1.4. Failų peržiūra Nokia Symbian v52.0.101 operacinėje sistemoje	11
1.4.1. Tikslas	11
1.4.2. Priemonės	11
1.4.3. Rezultatas	11
1.4.4. Panaudojamumo principas	12
1.4.5. Tikslas	12
1.5. „Recovery Toolbox for Word“ programos išjungimas	12
1.5.1. Tikslas	12
1.5.2. Priemonės	12
1.5.3. Rezultatas	13
1.5.4. Panaudojamumo principas	13
1.5.5. Tikslas	13
1.6. Prisijungimas prie Yahoo! Mail	14
1.6.1. Tikslas	14
1.6.2. Priemonės	14
1.6.3. Rezultatas	14
1.6.4. Panaudojamumo principas	14
1.6.5. Tikslas	15
1.7. Windows operacinės sistemos atnaujinimas	15
1.7.1. Tikslas	15
1.7.2. Priemonės	15
1.7.3. Rezultatas	15
1.7.4. Panaudojamumo principas	15
1.7.5. Tikslas	16

1.8.	„Assassin's Creed“ žaidimo paleidimas	16
1.8.1.	Tikslas	16
1.8.2.	Priemonės	16
1.8.3.	Rezultatas	16
1.8.4.	Panaudojamumo principas	16
1.8.5.	Tikslas	17
1.9.	Simbolių šalinimas Samsung GT-C5130S mobiliojo telefono Java ME programose	17
1.9.1.	Tikslas	17
1.9.2.	Priemonės	18
1.9.3.	Rezultatas	19
1.9.4.	Panaudojamumo principas	19
1.9.5.	Tikslas	19
1.10.	Žodžio įtraukimas į T9 žodyną Samsung GT-C5130S mobiliajame telefone	19
1.10.1.	Tikslas	19
1.10.2.	Priemonės	19
1.10.3.	Rezultatas	20
1.10.4.	Panaudojamumo principas	21
1.10.5.	Tikslas	21
1.11.	Skambučių priėmimas Samsung GT-C5130S mobiliajame telefone	21
1.11.1.	Tikslas	21
1.11.2.	Priemonės	21
1.11.3.	Rezultatas	23
1.11.4.	Panaudojamumo principas	23
1.11.5.	Tikslas	23
1.12.	VU studentų atsiliepimų apie Erasmus studijas peržiūra	24
1.12.1.	Tikslas	24
1.12.2.	Priemonės	24
1.12.3.	Rezultatas	24
1.12.4.	Panaudojamumo principas	24
1.12.5.	Tikslas	24
1.13.	Klaidinantis SQLite klaidos pranešimas	25
1.13.1.	Tikslas	25
1.13.2.	Priemonės	25
1.13.3.	Rezultatas	25
1.13.4.	Panaudojamumo principas	25
1.13.5.	Tikslas	26
1.14.	Klaidinanti Opera Mini mygtuko antraštė	26
1.14.1.	Tikslas	26
1.14.2.	Priemonės	26
1.14.3.	Rezultatas	27
1.14.4.	Panaudojamumo principas	27
1.14.5.	Tikslas	27
1.15.	GMail laiškų keitimas	27
1.15.1.	Tikslas	27
1.15.2.	Priemonės	27
1.15.3.	Rezultatas	27
1.15.4.	Panaudojamumo principas	28
1.15.5.	Tikslas	28
1.16.	Muzikos (ne)importavimas į iTunes	28
1.16.1.	Tikslas	28

1.16.2. Priemonės	28
1.16.3. Rezultatas	30
1.16.4. Panaudojamumo principas	30
1.16.5. Tikslas	30
2. PASTEBĖTI ESAMŲ SĄSAJŲ PATOGUMAI	31
2.1. VMware Workstation	31
2.1.1. Tikslas	31
2.1.2. Priemonės	31
2.1.3. Rezultatas	32
2.1.4. Panaudojamumo principas	32
2.1.5. Tikslas	33
2.2. XMonad	33
2.2.1. Tikslas	33
2.2.2. Priemonės	33
2.2.3. Rezultatas	33
2.2.4. Panaudojamumo principas	34
2.2.5. Tikslas	34
2.3. Google Chrome (Chromium) optimizuota viršutinė naršyklės dalis	34
2.3.1. Tikslas	34
2.3.2. Priemonės	35
2.3.3. Rezultatas	35
2.3.4. Panaudojamumo principas	35
2.3.5. Tikslas	35
IŠVADOS	35

ANOTACIJA

Informacija apie vykdytojus ir jų įnašą į darbą

Vykdytojas	Įnašas
Vytautas Astrauskas	<ol style="list-style-type: none">1. Skyrelis „Klaidinantis SQLite klaidos pranešimas“2. Skyrelis „Klaidinanti Opera Mini mygtuko antraštė“3. Skyrelis „GMail laiškų keitimas“4. Skyrelis „Muzikos (ne)importavimas į iTunes“5. Pradinė dokumento struktūra
Martynas Budriūnas	<ol style="list-style-type: none">1. Skyrelis „Simbolių šalinimas Samsung GT-C5130S mobiliojo telefono Java ME programose“2. Skyrelis „Žodžio įtraukimas į T9 žodyną Samsung GT-C5130S mobiliajame telefone“3. Skyrelis „Skambučių priėmimas Samsung GT-C5130S mobiliajame telefone“4. Skyrelis „VU studentų atsiliepimų apie Erasmus studijas peržiūra“
Justinas Jucevičius	<ol style="list-style-type: none">1. Skyrelis „Recovery Toolbox for Word“ programos išjungimas“2. Skyrelis „Prisijungimas prie Yahoo! Mail“3. Skyrelis „Windows operacinės sistemos atnaujinimas“4. Skyrelis „Assassin's Creed“ žaidimo paleidimas“
Egidijus Lukauskas	<ol style="list-style-type: none">1. Skyrelis „Tekstinės žinutės keitimas iOS ver.3.2.3“2. Skyrelis „Failų peržiūra Nokia Symbian v52.0.101 operacinėje sistemoje“3. Skyrelis „Google Chrome (Chromium) optimizuota viršutinė naršyklės dalis“
Audrius Šaikūnas	<ol style="list-style-type: none">1. Skyrelis „Eclipse fono spalvos konfigūracija“2. Skyrelis „Klaidinantis GCC klaidos pranešimas“3. Skyrelis „VMware Workstation“4. Skyrelis „XMonad“5. Atnaujinta dokumento struktūra

Bibliografinis darbo aprašas

Šiuo dokumentu siekiama formaliai aprašyti ir išanalizuoti pastebėtus esamų sąsajų nepatogumus, paaiškinti koks panaudojamumo principas buvo pažeistas ir kodėl. Iš kitos pusės, antrasis šio dokumento tikslas yra dokumentuoti interfeisus, kuriuose ne tik minėtų problemų nėra, tačiau kur ir panaudojamumo projektavimo principai yra realizuoti idealiai konkrečiame kontekste.

Darbo vadovas

Šis darbas yra parengtas kaip žmogaus ir kompiuterio sąveikos pirmasis laboratorinis darbas – „Pastebėti esamų interfeisų (ne)patogumai“, vadovaujant dėstytojai Kristinai Lapin.

1. PASTEBĖTI ESAMŲ SAŖSAJŲ NEPATOGUMAI

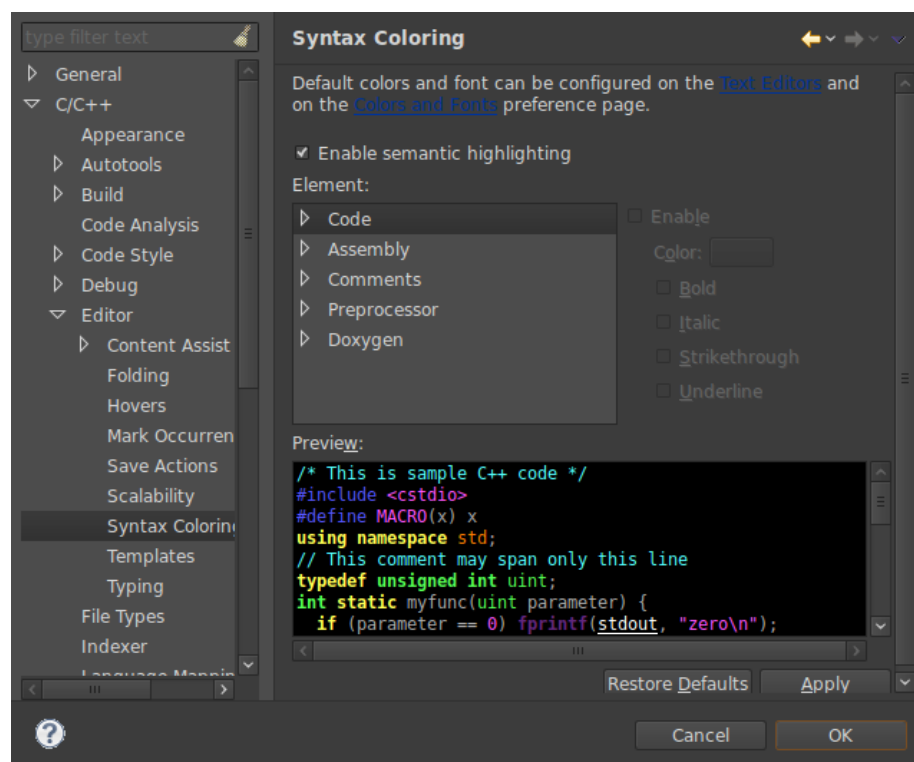
1.1. Eclipse fono spalvos konfigūracija

1.1.1. Tikslas

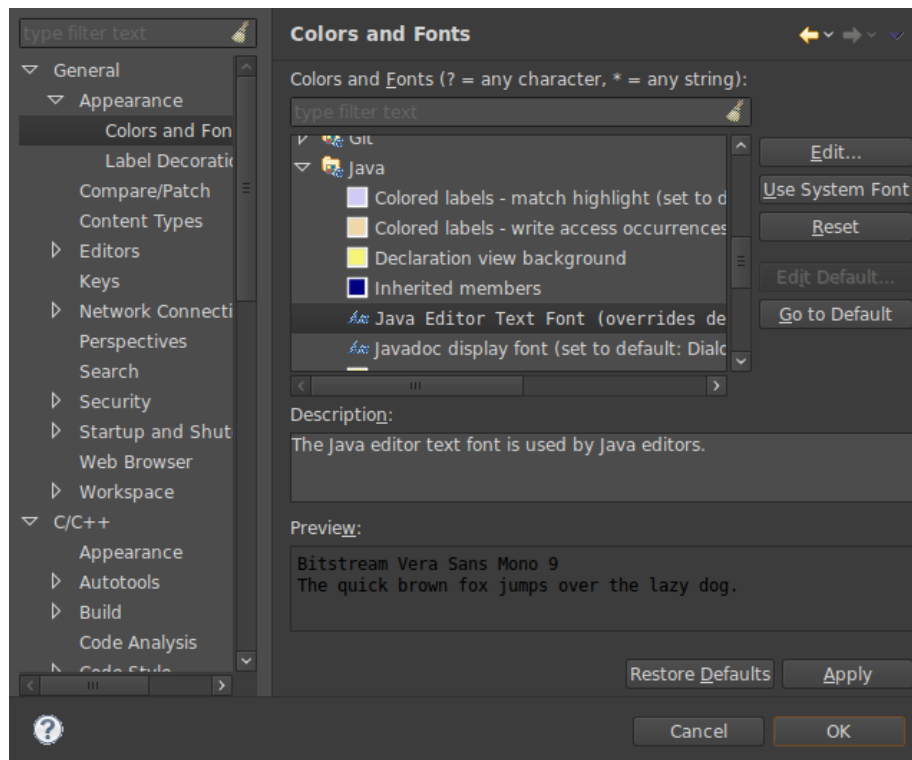
Pakeisti kodo redaktoriaus fono spalvą.

1.1.2. Priemonės

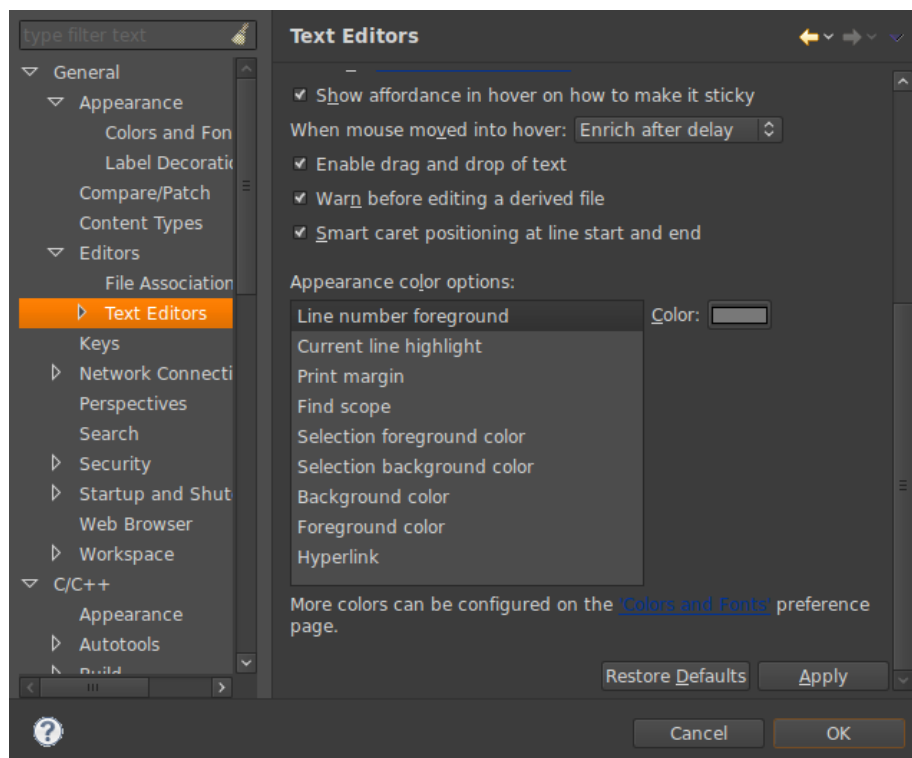
Senesnėse versijose jokių indikacijų apie papildomų spalvinių parametrų egzistavimą nebuvo. Tik vėlesnėse Eclipse platformos versijose buvo įdėtos nuorodos su komentaru į visus 3 spalvų konfigūracijos dialogus.

1.1. pav.: Sintaksės spalvų konfigūracija

1.2. pav.: Anotacijų išvaizdos konfigūracija

1.3. pav.: Redaktoriaus spalvų konfigūracija

1.1.3. Rezultatas

Pirmą kartą pabandžius keisti fono spalvą, atitinkamų nustatymų iškart rasti nepavyko. Tik paieškojus internete pavyko surasti užuominą, jog Eclipse platforma skaido spalvinius nustatymus į 3 dialogus.

1.1.4. Panaudojamumo principas

Principas	Ryšys	Komentaras
Apibendrinimas	Pažeistas	Visi kiti konfigūracijos parametrai yra grupuojami į fiksuotus vienetus pagal savo pobūdį ir semantiką.
Darna	Pažeistas	Fono spalva yra laikoma išimtimi ir yra perkelta į skirtingą nustatymų grupę (pav. 1.3.).
Nuspėjamumas	Pažeistas	Tikėtasi rasti visus spalvinius parametrus vienoje vietoje (pav. 1.1.). Visuose kituose kodo redaktoriuose spalviniai parametrai yra sudedami į vieną dialogą/dialogų grupę.

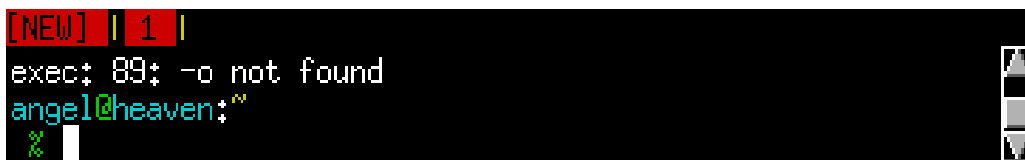
1.1.5. Tikslas

Eclipse platformos autoriai sugrupavo spalvinius parametrus vien pagal semantiką: sintaksinių elementų spalvų parametrai yra keičiami per pirmąjį dialogą (pav. 1.1.), redaktoriaus elementų per antrąjį (pav. 1.3.), kodo anotacijos - per trečiąjį (pav. 1.2.). Nors ir struktūriškai toks variantas yra matematinio požiūriu idealesnis, tačiau vartotojui toks išdėstymas yra pakankamai nenuspėjamas.

1.2. Klaidinantis GCC klaidos pranešimas

1.2.1. Tikslas

Pagal pateiktą klaidos pranešimą (1.4.) greitai ir efektyviai pašalinti iškilusią problemą ir toliau tęsti GCC kompiliavimą.

1.4. pav.: Kompiliavimo metu gautas klaidos pranešimas

1.2.2. Priemonės

Klaidos pranešime buvo nurodyta, jog kažko sistemoje nebuvo rasta, tačiau ko konkrečiai – neįvardinta.

1.2.3. Rezultatas

Ne tik iš klaidos pranešimo nepavyko suprasti, kas atstikiko blogai, tačiau nepavyko surasti ir internete šiai klaidai pašalinti reikalingos informacijos. Klaida buvo galiausiai netiesiogiai pašalinta pradedant GCC kompiliavimo procesą iš naujo vadovaujantis internete rastu gidu-aprašymu, kaip tai tiksliai reikia atlikti GCC kompiliavimą. Pasirodo, papildomai reikėjo parsisiųsti ir sukompiliuoti BINUTILS paketą prieš pradedant GCC kompiliavimo procesą.

1.2.4. Panaudojamumo principas

Principas	Ryšys	Komentaras
Darna	Pažeistas	GCC kompiliavimo procesą vykdo speciali kompiliavimo sistema Automake, kuri yra atsakinga už klaidų aptikimą ir prasmingų pranešimų atspausdinimą. Šiuo atveju ne tik Automake sistema nepatikė informatyvaus klaidos pranešimo, bet ir neužtiko pačios klaidos.
Nuspėjamumas	Pažeistas	Iš pateikto klaidos pranešimo visiškai nepavyko nustatyti galimos klaidos priežasties.

1.2.5. Tikslas

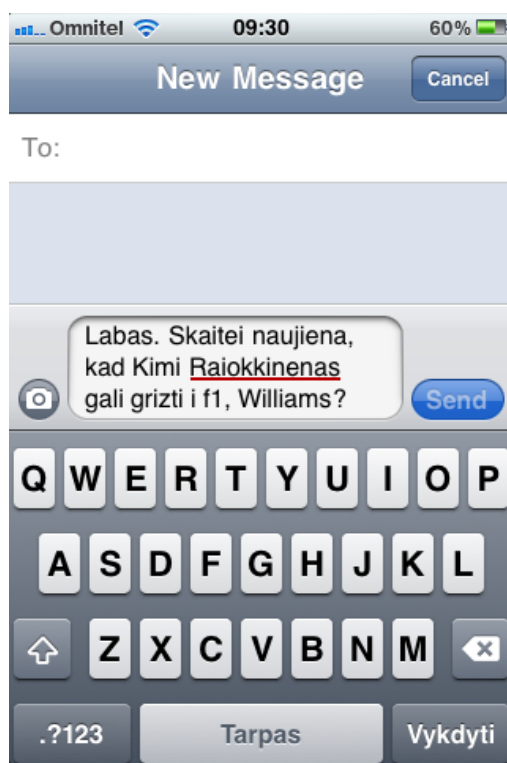
GCC kompiliavimas yra pakankamai sudėtinga procedūra, kurios paprasti vartotojai (ir net programuotojai) dažniausiai patys neatlikinėja. Labiausiai tikėtina, jog GCC autoriai laikė tai savaime suprantamu dalyku, kad prieš GCC kompiliavimą reikia instaliuoti ir BINUTILS paketą, tačiau tai nepaaiškina, kodėl nebuvo pateikta joks prasmingas klaidos pranešimas kompiliavimo pradžioje. Aprašomas klaidos pranešimas buvo pateiktas net po 20 minučių nuo kompiliavimo pradžios.

1.3. Tekstinės žinutės keitimas iOS ver.3.2.3

1.3.1. Tikslas

Naudojant iPhone 3Gs iOS 4.3.5¹ buvo mėginama parašyti trumpąją žinutę, bet surinkus tekstą, pastebėta viename žodžių padaryta rašybos klaida. Todėl norėta grįžti į blogo simbolio vietą bei ištaisyti klaidą.

¹Produkto puslapis: <http://www.apple.com/iphone>.

1.5. pav.: iPhone SMS rašymo langas

1.3.2. Priemonės

Žinutės rašymo lange yra matomas jau surinktas tekstas bei galima naviguoti tarp žodžių pirštu paspaudžiant norimoje vietoje.

1.3.3. Rezultatas

Paspaudus norimoje vietoje, rašymo žymeklis atsiranda arba žodžio pabaigoje, arba pradžioje. Kadangi nėra jokių klavišų navigavimui tarp atskirų pavienių raidžių, tai, norint ištaisyti klaidą (įrašytą atsitiktinę raidę), reikia ištrinti visą žodžio dalį, o ne tik klaidingą simbolį, bei perrašyti trūkstamą žodžio dalį pakartotinai. Tai užima papildomai laiko bei dėmesio sutelkimo.

1.3.4. Panaudojamumo principas

Principas	Ryšys	Komentaras
Nuspėjamumas	Pažeistas	Buvo tikėtasi, jog paspaudus ant žodžio toje vietoje, kur padaryta klaida, ten atsiras ir rašymo žymeklis bei bus galima ištrinti nereikalingą vieną simbolį.
Lankstumas	Pažeistas	Vartotojui nėra palikta galimybė pasirinkti redaguoti visą parašytą žodį ar tik jo dalį.

1.3.5. Tikslas

iOS mobiliojo telefono operacinė sistema turi įdiegtus daugelio kalbų žodynus bei gramatikos tikrinimą. Todėl tekstą rašant anglų kalba, klaidos dažniausiai būna ištaisomos automatiškai bei nėra poreikio taisyti žodžių vidurinę dalį. Dėl to, gali būti, jog kūrėjai nenorėjo daryti papildomų mygtukų bei užimti vietą ekrane. Tačiau rašant lietuviškai, automatinis teksto taisymas nėra pakankamai gerai ištobulintas, kad jį būtų patogiu naudoti. Vartotojai dažnai šią funkciją išjungia, rašydami padaro klaidų ir prisireikia jas taisyti.

1.4. Failų peržiūra Nokia Symbian v52.0.101 operacinėje sistemoje

1.4.1. Tikslas

Norėta peržiūrėti failus, esančius telefono atminties kortelėje. Buvo naudojama Nokia Symbian v52.0.101² operacinės sistemos failų tvarkyklės programa (File Manager).

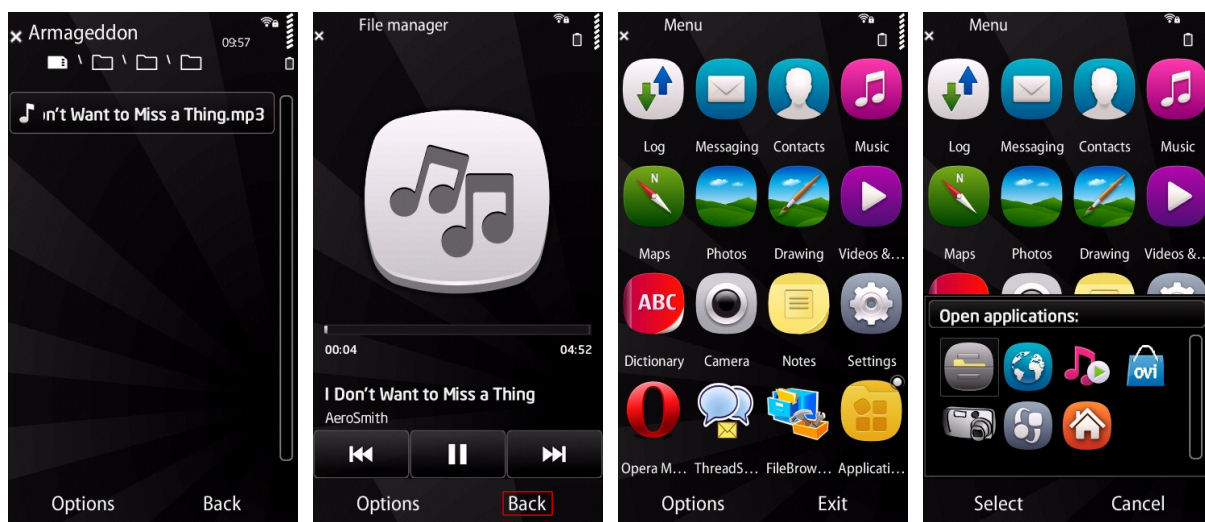
1.4.2. Priemonės

Nokia Symbian operacinės sistemos failų tvarkyklė leidžia neviguoti po katalogus, esančius telefono vidinėje bei išorinėse atmintinėse. Taip pat, suradus norimą failą, jį galima tiesiogiai atidaryti peržiūrai.

1.4.3. Rezultatas

Atminties kortelėje radus dainą ir paspaudus ant jos pavadinimo atsidaro muzikos grotuvo langas bei daina pradeda groti. Tada paspaudžiamas muzikos grotuve mygtukas Atgal („Back“) (pav. 1.6.b), kad uždaryti grotuvo langą ir grįžti į failų tvarkyklę. Tačiau, užsidarius muzikos grotuvui, grįžtama ne į failų tvarkyklės langą, bet į pagrindinį meniu (pav. 1.6.c). Tik idėmiau įsižiūrėjus galima pastebėti, jog failų tvarkyklė liko aktyvi fone (pav. 1.6.d) ir į ją reikia vėl persijungti.

²Nokia Symbian puslapis: <http://symbian.nokia.com/>.

(a) Failų tvarkyklė (b) Atsidaro muzikos grotuvas (c) Grįžtama į pagrindinį meniu (d) Failų tvarkyklė lieka fone

1.6. pav.: Failo peržiūra Nokia Symbian su File Manager

1.4.4. Panaudojamumo principas

Principas	Ryšys	Komentaras
Nuspėjamumas	Pažeistas	Muzikos grotuvo lange paspaudus mygtuką Atgal („Back“) (pav. 1.6.b) buvo tikėtasi grįžti į prieš tai buvusį aktyvų failų tvarkyklės langą. Tačiau buvo atidarytas pagrindinio meniu langas (pav. 1.6.c).

1.4.5. Tikslas

Greičiausiai tai yra programavimo klaida, kai nesuderinami procesų tarpusavio grįžimo keliai tarp dviejų atskirai veikiančių programų.

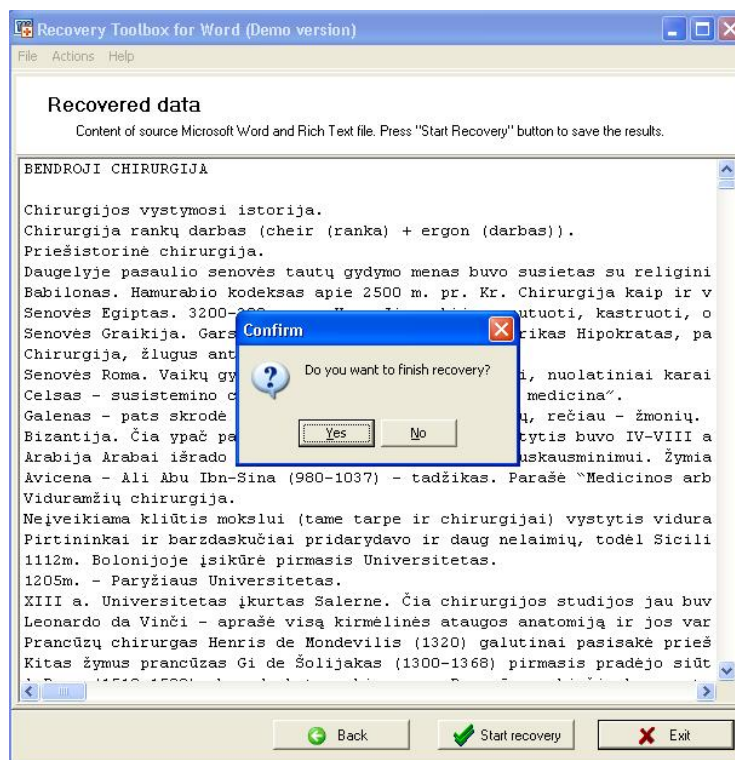
1.5. „Recovery Toolbox for Word“ programos išjungimas

1.5.1. Tikslas

Išjungti „Recovery Toolbox for Word“ programą.

1.5.2. Priemonės

1.7. paveikslėlyje parodytas programos išjungimo patvirtinimo dialogas, kuris atrodo kaip įspėjimas, kad nebaigta naudotis programa. Programa sufleruoja spausti „Yes“ mygtuką norint užbaigti darbą.

1.7. pav.: Programos langas bei išjungimo patvirtinimo dialogas

1.5.3. Rezultatas

Kadangi nebuvo norima užbaigti darbo prieš išjungiant programą, buvo pasirinktas mygtukas „No“, po kurio paspaudimo nieko neįvyko. Procesas kartotas keletą kartų iki tol, kol buvo nuspręsta išbandyti „Yes“ mygtuką, kad pavyktų atlikti tai, kas buvo norima.

1.5.4. Panaudojamumo principas

Principas	Ryšys	Komentaras
Nuspėjamumas	Pažeistas	Buvo tikėtasi, kad programa siūlo baigti darbą prieš ją išjungiant, rodydama tokį patvirtinimo dialogą.
Atpažįstamumas	Pažeistas	Didžioji dauguma programų įspėja, kad nebaigtas darbas rodydamos panašų dialogą, tik klausdamos ar norima išsaugoti prieš uždarant. Taip pat daugumoje programų išjungimo patvirtinimo dialogo tekstas būna panašus į „Do you really want to quit?“ („ar jūs tikrai norite išeiti?“).

1.5.5. Tikslas

Tikėtina, kad buvo norima pabrėžti programos galimybes dažniau naudojant žodį „Recovery“. Norint išvengti tokių nesupratimų, turėtų būti vengiama dviprasmiškų pranešimų.

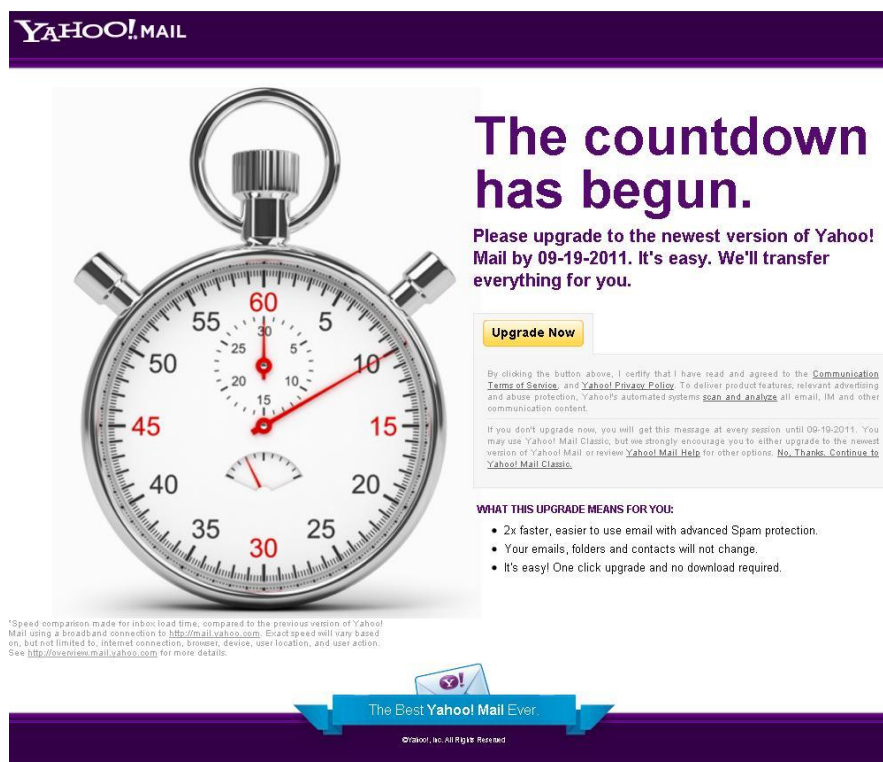
1.6. Prisijungimas prie Yahoo! Mail

1.6.1. Tikslas

Naudojant naršyklę prisijungti prie Yahoo! Mail neatsinaujinant į naujesnę versiją.

1.6.2. Priemonės

1.21. paveikslėlyje parodytas prašymo atsinaujinti langas.

1.8. pav.: Yahoo! Mail atsinaujinimo langas

1.6.3. Rezultatas

Kadangi nebuvo norima atsinaujinti į naujesnę versiją, o „Don't Upgrade“ arba „Upgrade Later“ mygtuko nesimato, teko perskaityti visą tekstą, kad surasti, ką reikia paspausti, kad išliktų senoji versija.

1.6.4. Panaudojamumo principas

Principas	Ryšys	Komentaras
Apibendrinimas	Pažeistas	Dauguma programų aiškiai pateikia pasirinkimą vartotojui, ar šis nori atsinaujinti naudojamą programą/paslaugą dabar ar vėliau.

Dialogo iniciatyva	Pažeistas	Didžioji dauguma programų aiškiai nurodo galimas pasirinktis.
---------------------------	-----------	---

1.6.5. Tikslas

Tikėtina, kad buvo norima priversti vartotoją atlikti tam tikrą veiksmą. Norint išvengti tokių nesupratimų, turėtų būti visi įmanomi pasirinkimai rodomi aiškiai.

1.7. Windows operacinės sistemos atnaujinimas

1.7.1. Tikslas

Nukelti kompiuterio perkrovimą po atnaujinimų vėlesniam laikui.

1.7.2. Priemonės

1.9. paveikslėlyje parodytas pranešimas, jog norint, kad atnaujinimai įsigaliotų, reikia perkrauti kompiuterį.

1.9. pav.: Pranešimo apie reikiamą kompiuterio perkrovimą dialogas

1.7.3. Rezultatas

Kadangi tuo metu buvo intensyviai dirbama, kompiuterio perkrovimą reikėjo nukelti vėlesniam laikui, todėl buvo spaudžiamas mygtukas „Restart Later“. Ta pati lentelė pasirodydavo kas 5 minutes taip trukdydama darbui iki tol, kol buvo nuspręsta nespausti nė vieno mygtuko, o tiesiog paslėpti lentelę, kad ši netrukdytų dirbti.

1.7.4. Panaudojamumo principas

Principas	Ryšys	Komentaras
-----------	-------	------------

Daugiagijiškumas	Pažeistas	Didžioji dauguma programų apie kažkokius pasikeitimus, įvykusius vartotojui dirbant ne su tomis programomis, praneša netrukdydamos vartotojui dirbti ir neprašydamos staigaus atsako.
-------------------------	-----------	---

1.7.5. Tikslas

Tikėtina, kad buvo norima pasirūpinti, jog vartotojas nepamirštų apie atliktus atnaujinimus ir kompiuterio perkrovimo būtinumą. Norint išvengti tokių nesusipratimų reiktų pranešti tokio pobūdžio informaciją netrikdant vartotojo ir neblaškant jo dėmesio į nekritinio pobūdžio sitemos įvykius.

1.8. „Assassin's Creed“ žaidimo paleidimas

1.8.1. Tikslas

Paleisti žaidimą „Assassin's Creed“.

1.8.2. Priemonės

1.10. paveikslėlyje parodytas pranešimas, kad kažkokia programa jau naudoja garso tvarkyklę, todėl yra siūloma išjungti bet kokias programas, kurios gali ją naudoti, arba žaisti be garso.

1.10. pav.: Įspėjimas apie naudojamą garso tvarkyklę

1.8.3. Rezultatas

Kadangi vis dėl to norima buvo žaisti su garsu, buvo bandoma išjungti bet kokias programas potencialiai galinčias naudoti garso tvarkyklę. Išjungus didžiąją dalį programų ir vis tiek susidūrus su ta pačia problema buvo ieškomas kitas sprendimas, kol galiausiai paaiškėjo, kad kompiuteryje garso tvarkyklė išvis nebuvo įdiegta.

1.8.4. Panaudojamumo principas

Principas	Ryšys	Komentaras
Nuspėjamas	Pažeistas	Buvo tikėtasi, kad kaip programa ir praneša, klaida įvyko, nes garso tvarkyklė jau buvo naudojama.
Sintezavimas	Pažeistas	Nebuvo įmanoma įvertinti, kurie atlikti veiksmai iššaukė tokią klaidą, kadangi pranešama klaida neatitiko realybės.
Atpažįstamumas	Pažeistas	Buvo manoma, kad problema pažįstama ir žinomas jos sprendimo būdas, tačiau sprendimo būdas buvo visiškai kitoks, nei įprasta.

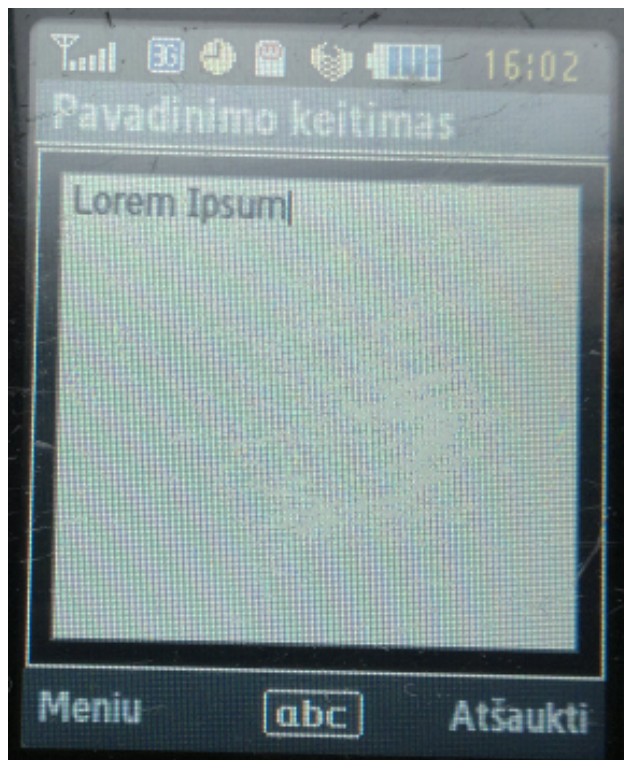
1.8.5. Tikslas

Tikėtina, kad buvo netinkamai įvertintos visos priežastys, dėl kurių gali kilti tokia problema. Norint išvengti tokių nesusipratimų, jeigu priežastis nėra tiksliai žinoma, reikėtų pranešti abstrakčiau, kad vartotojas neatmestų gero problemos sprendimo būdo, kaip netinkamo.

1.9. Simbolių šalinimas Samsung GT-C5130S mobiliojo telefono Java ME programose

1.9.1. Tikslas

Kaip ir daugelis kitų mobiliųjų telefonų, Samsung GT-C5130S gali vykdyti Java Platform, Micro Edition platformos programas. Tokių programų teksto laukų redagavimui telefono virtuali mašina suteikia standartinę sąsają (1.11. paveikslas). Rašant tekstą dažnai tenka jį taisyti, pavyzdžiui, ištrinant netinkamą simbolį.

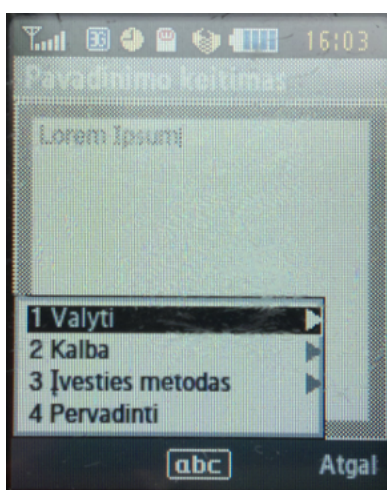

1.11. pav.: Teksto redagavimas

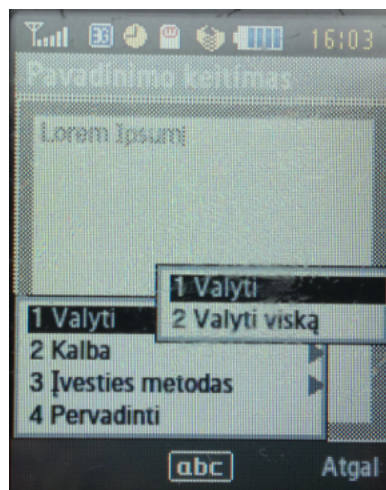
1.9.2. Priemonės

Norint pašalinti simbolį, reikia atlikti tokius veiksmus:

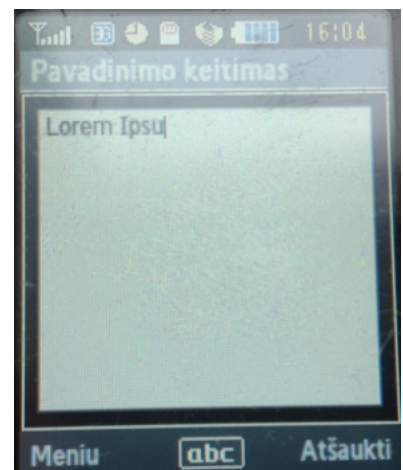
1. Kairiuoju funkcinio mygtuku pasirinkti „Menu“. (1.12.a paveikslas)
2. Atsidariusiame meniu pasirinkti „Valyti“. (1.12.b paveikslas)
3. Atsidariusiame žemesnio lygio meniu pasirinkti veiksmą „Valyti“. (1.12.c paveikslas)

(a) Pasirinkus „Menu“

(b) Pasirinkus „Valyti“

(c) Antrąkart pasirinkus „Valyti“

1.12. pav.: Simbolio šalinimo procedūra

1.9.3. Rezultatas

Ištrinamas prieš žymeklį buvęs simbolis.

1.9.4. Panaudojamumo principas

Principas	Ryšys	Komentaras
Darna	Pažeistas	Šiame telefone rašant tekstą kitose sąsajose (pavyzdžiui, rašant žinutę ar telefono numerį) funkcija „Valyti“ vykdoma nuspaudus dešinįjį funkcinį mygtuką. Šioje sąsajoje dešinysis mygtukas atlieka funkciją „Atsisakyti“, kuri išjungia teksto lauko redagavimą ir ištrina visą anksčiau įvestą tekstą.
Našumas	Pažeistas	Simbolio šalinimas yra dažnai naudojama funkcija. Tai, kad jai įvykdyti reikia mažiausiai 3 mygtukų paspaudimų stipriai mažina sąsajos naudojimo našumą.

1.9.5. Tikslas

Labai keista, kad šios sąsajos programuotojai nesiėmė standartinės, kone visuose telefonuose taikomos praktikos, ir taip apsunkino tokią paprastą simbolio šalinimo procedūrą. Ji ne tik užima santykinai daug laiko, bet ir kelia pavojų, kad dėl įpročių naudojantis kitomis telefono įvesties sąsajomis per klaidą bus ištrintas visas parašytas tekstas.

1.10. Žodžio įtraukimas į T9 žodyną Samsung GT-C5130S mobiliajame telefone

1.10.1. Tikslas

Kaip ir daugelis kitų mobiliųjų telefonų, kuriuose vienas klavišas atitinka skirtinga raides, Samsung GT-C5130S galima rašyti tekstines žinutes naudojant T9³ teksto nuspėjimą. Kai programa negali nuspėti norimo parašyti žodžio, siūloma jį įtraukti į žodyną įvedant įprastiniu būdu paraidžiui (kiekvieną klavišą spaudžiant po kelis kartus, kol pasirodys tinkama raidė).

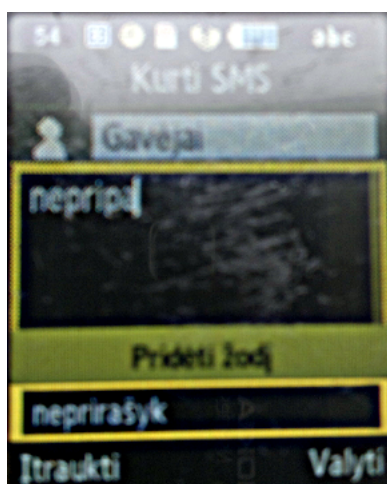
1.10.2. Priemonės

Pavyzdžiui, žinutėje norime parašyti žodį „nepirrašyk“. Paspaudus klavišus 6, 3, 7, 7, 4, 7 ir 2, telefonas ekrane rodo „nepripa“ ir, nustatęs, kad tinkamo žodžio neras, siūlo jį pridėti (1.13. paveikslas). Pasirinkus „Pridėti žodį“ ir atsidariusiame dialoge įvedame „nepirrašyk“ ir spaudžiame „Įtraukti“ (1.14. paveikslas).

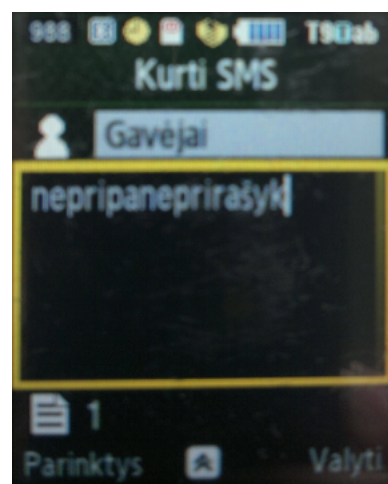
³Žr. <http://t9.com>

(a) T9 nepavyksta nuspėti žodžio

(b) Žodžio įterpimas

(c) Po įterpimo

1.13. pav.: Žodžio įterpimas T9

1.10.3. Rezultatas

Žinutėje vietoj norimo žodžio atsirado žodis „nepripanepirrašyk“ (1.15. paveikslas).

1.10.4. Panaudojamumo principas

Principas	Ryšys	Komentaras
Našumas	Pažeistas	Tokioje žinutės rašymo T9 sąsajoje naudotojui kaskart įvedus nežinomą žodį ir jį ištraukus vedant paraidžiui teks trinti simbolius.

1.10.5. Tikslas

Šios našumo ir naudojimo malonumo problemos buvo galima išvengti naudojant įprastą žinučių rašymo T9 sąsajos realizaciją, kada ištraukiant žodį jis pakeičia tai, kas buvo parašyta prieš iškviečiant šią funkciją, o ne yra prirašomas gale.

1.11. Skambučių priėmimas Samsung GT-C5130S mobiliajame telefone

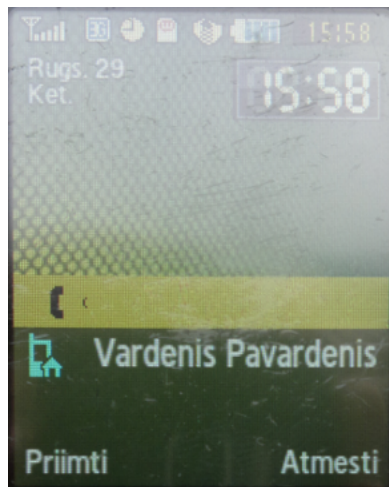
1.11.1. Tikslas

Atsiliepti telefono skambutį.

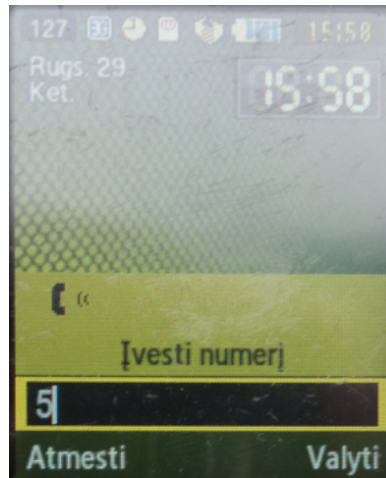
1.11.2. Priemonės

Skambučio pradžioje kairysis mygtukas susietas su funkcija „Priimti“, o dešinysis – „Atmesti“ (1.16. paveikslas). Jeigu nuspaudžiamas koks nors skaičių klaviatūros mygtukas, pasirodo skaičių įvedimo laukelis, neturintis jokio kito funkcionalumo, negu „Valyti“ (dešinysis mygtukas) ir „At-

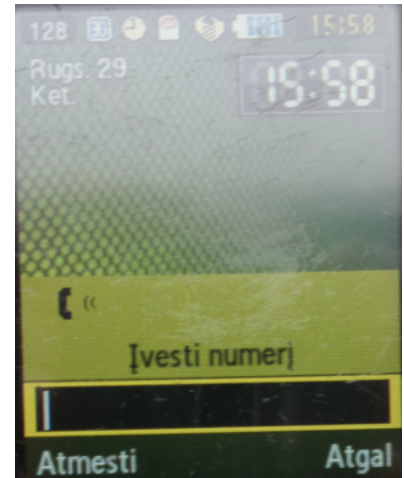
mesti“ (kairysis mygtukas; 1.17. paveikslas). Išvalius visus įvestus skaičius, šis „Valyti“ mygtukas persivadina į „Atgal“ (1.18. paveikslas), kurį nuspaudus grįžtama į pirminį vaizdą.

(a) Skambutis

(b) Nuspaudus mygtuką 5

(c) Išvalius laukelį

1.14. pav.: Skambučio priėmimas

1.11.3. Rezultatas

Jei naudojantis telefonu kas nors skambina, dažnai skambutis atmetamas, nors ir norima atsilipti.

1.11.4. Panaudojamumo principas

Principas	Ryšys	Komentaras
Darna	Pažeistas	Įprastai „Atmesti“ funkciją atlieka kairysis mygtukas, tačiau nuspaudus koki nors skaičių ji persikelia į dešinę. Telefono skambėjimo metu pagrindinis dėmesys turėtų būti priėmimo ir atmetimo funkcijomis.

1.11.5. Tikslas

Skambučio priėmimo metu atsirandantis skaičių įvedimo laukelis yra visiškai bereikšmis. Su jame įrašytais skaičiais negalima nieko kito nuveikti, negu kad juos ištrinti. Jei skambinantysis padeda ragelį, tas laukas irgi dingsta.

Jei naudojantis telefonu (pavyzdžiui, rašant žinutę) kas nors skambina, pasirodžius skambučiui ir norint paspausti „Priimti“, dažnai per klaidą atmetamas skambutis, kadangi telefonas dar nebūna spėjęs parodyti skaičių įvesties laukelio, tačiau mygtukų funkcijos jau būna apsikeitusios.

1.12. VU studentų atsiliepimų apie Erasmus studijas peržiūra

1.12.1. Tikslas

Tinklapyje <http://www.erasmus.tprs.vu.lt/ataskaita/atsiliepimai/> pateikiama prie VU studentų atsiliepimų apie Erasmus studijas partnerinėse institucijose duomenų bazės. Norima pasižiūrėti jos duomenis.

1.12.2. Priemonės

Pasirinkus šalį, universitetą bei studentą pasirodo 1.19. paveiksle pavaizduotas langas. Atrodo, tarsi atitinkami studijų įvertinimai turėtų būti pateikti lentelėje, tačiau joje nėra duomenų – galbūt jie dar nesuveisti. „Suomija“, „Helsinki“ bei datos šiame paveiksle primena nuorodas, tačiau yra paprastas tekstas.

AUŠRINĖ, Istorijos fakultetas, Bakalauras, 3 kursas, Kultūros istorija ir antropologija, ausrain@gmail.com

STUDIJOS	BEDRA INFORMACIJA	AKADEMINIS PRIPAŽINIMAS	KALBINIS PASIRENGIMAS	GYVENIMO SĄLYGOS	IŠLAIDOS	LAISVALAIKIS	ERASMUS STUDIJŲ VERTINIMAS
<p style="text-align: center;">STUDIJOS</p> <p>Šalis: <i>Suomija</i></p> <p>Miestas: <i>Helsinki</i></p> <p>Studijų laikotarpio trukmė: Nuo <i>2011-01-07</i> iki <i>2011-05-31</i></p>							

1.15. pav.: Informacijos peržiūros langas

1.12.3. Rezultatas

Peržiūrint kitų studentų anketas, taip pat nepavyko rasti daugiau jokių kitų duomenų – visur būdavo tik tokios pačios lentelių antraštės. Tik gerokai vėliau sužinojau, jog tos antraštės yra nuorodos į puslapius atitinkamo pobūdžio klausimais ir atsakymais.

1.12.4. Panaudojamumo principas

Principas	Ryšys	Komentaras
Darna	Pažeistas	Įprastai saityno nuorodos atskiriamos pagal melsvą šriftą ir pabraukimą. Šiuo atveju nuorodos yra parašytos juodu šriftu.

1.12.5. Tikslas

<MINTYS>

1.13. Klaidinantis SQLite klaidos pranešimas

1.13.1. Tikslas

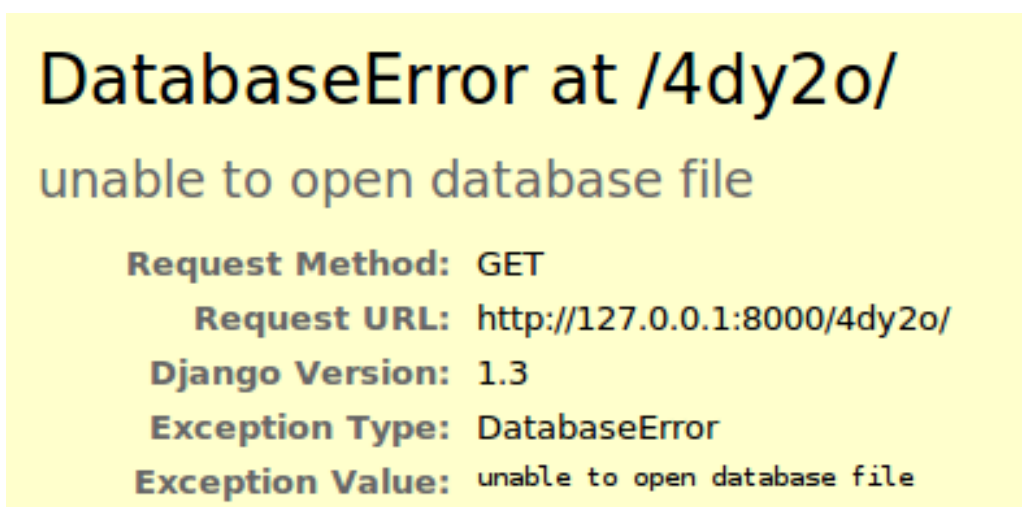
Iš taikomosios programos, naudojančios Django⁴ karkasą, įrašyti duomenis į SQLite⁵ duomenų bazę.

1.13.2. Priemonės

Nustatymų faile buvo prašoma nurodyti failų sistemos kelią iki duombazės failo. Kadangi programa turėjo veikti GNU/Linux sistemoje, tai taip pat buvo patikrinta, ar naudotojas, kuris paleidžia programą, turi teisę skaityti ir rašyti nurodytą failą.

1.13.3. Rezultatas

Programa lūžo, su klaidos pranešimu nurodytu 1.20. paveiksle. Kadangi visi su duombaze susiję nustatymai tėra tik kelias iki failo, tai reakcija buvo dar kartą patikrinti ar programa pasiekia failą ir ar gali jį skaityti ir rašyti. Kaip vėliau paaiškėjo, su pačiu duomenų bazės failu viskas yra gerai. Duomenų bazė bando sukurti failą, informacijai apie tranzakcijas saugoti, tame pačiame kataloge, kuriame yra ir pats duombazės failas, bet to jai padaryti nepavyksta, nes naudotojas, paleidęs programą, neturi teisės rašyti į tą katalogą.

1.16. pav.: Klaidinantis SQLite klaidos pranešimas

1.13.4. Panaudojamumo principas

Principas	Ryšys	Komentaras
-----------	-------	------------

⁴Projekto svetainė: <https://www.djangoproject.com/>.

⁵Projekto svetainė: <http://sqlite.org/>.

Darna	Pažeistas	Unix tipo operacinėse sistemose yra įprasta, kad pranešimas nurodantis, jog nepavyko atverti failo, reiškia jog nepavyko atverti paties failo, o ne kad nepavyko atlikti kokios nors (kad ir su tuo susijusios) procedūros.
--------------	-----------	---

1.13.5. Tikslas

Galimas paaiškinimas, kodėl SQLite grąžina būtent tokį klaidos pranešimą, būtų tai, kad transakcijų failas yra kuriamas bandant atidaryti duomenų bazės failą ir įvykusios atidarymo metu klaidos nėra diferencijuojamos. Vienas iš paprasčiausių sprendimų būtų tiksliai nurodyti priežastį, kodėl būtent nepavyko atverti duomenų bazės.

1.14. Klaidinanti Opera Mini mygtuko antraštė

1.14.1. Tikslas

Parsisiųsti failą iš interneto, naudojant mobilųjį telefoną.

1.14.2. Priemonės

1.21. paveikslėliuose pateikta naršyklės pateikiamų dialogų seka, kai yra bandoma parsisiųsti failą. Paskutiniame dialoge (1.21.c) tampa neaišku kas atsitiko: parašyta, jog „Atsiuntimas baigtas“, bet tuo pačiu tėra vienintelis pasirinkimas „Atsisakyti“ ir jis yra virš dešiniojo funkcinio mygtuko (virš kairiojo mygtuko paprastai būna pasirinkimai tokie, kaip „Gerai“, „Ok“, „Taip“, o virš dešiniojo „Atšaukti“, „Ne“ ir „Išeiti“).

1.17. pav.: Failo parsisiuntimas Opera Mini naršyklėje

1.14.3. Rezultatas

Pasirinkus vienintelį galima pasirinkimą „Atsisakyti“ ir paskui patikrinus atsisiųstąjį failą, paaiškėjo, kad su juo viskas yra gerai.

1.14.4. Panaudojamumo principas

Principas	Ryšys	Komentaras
Nuspėjamumas	Pažeistas	Buvo neaišku kas atsitiks nuspaudus vienintelį galimą mygtuką.
Darna	Pažeistas	Kadangi failo atsisiuntimas pavyko, tai apie šį įvykį pranešančio dialogo uždarymui neturėtų būti naudojamas tas pats mygtukas, kuris įprastai yra skirtas operacijų atšaukimui.

1.14.5. Tikslas

Greičiausiai, šis pranešimas yra tiesiog programavimo klaida: mygtukui nurodytas neteisingas tipas.

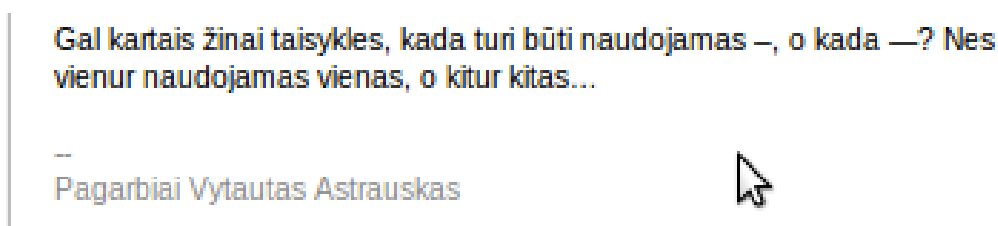
1.15. GMail laiškų keitimas

1.15.1. Tikslas

Elektroniniu paštu pasiklausti, kokio tipo brūkšnius reikia vartoti.

1.15.2. Priemonės

1.22. paveikslėlyje parodyta, kaip GMail atvaizdavo išsiųstąjį laišką.

1.18. pav.: Nusiųsto laiško fragmentas

1.15.3. Rezultatas

1.23. paveikslėlyje parodyta, kaip GMail atvaizdavo gautąjį laišką.

> Gal kartais žinai taisykles, kada turi būti naudojamas -, o kada --? Nes
 > vienur naudojamas vienas, o kitur kitas...
 >
 > --
 > Pagarbiai Vytautas Astrauskas
 >
 --
 Išsiųsta iš mobiliojo įrenginio

1.19. pav.: Gautojo laiško fragmentas

1.15.4. Panaudojamumo principas

Principas	Ryšys	Komentaras
Nuspėjamumas	Pažeistas	Buvo tikėtasi, kad kaip laiškas atrodo išsiųstas, taip jis atrodys ir gautas.
Darna	Pažeistas	Beveik visada siunčiamų laiškų tekstas išlieka nepakeistas, nepriklausomai nuo siuntėjo ir gavėjo naudojamų įrenginių, taip pat apie kitokio tipo laiško pakeitimus (pavyzdžiui, kad nerodomi vaizdai) yra pranešama.

1.15.5. Tikslas

Tikėtina, kad laiško konvertavimas buvo atliktas, norint jį geriau atvaizduoti telefono ekrane. Norint išvengti dėl konvertavimo atsirandančių nesusipratimų, derėtų bent jau parodyti pranešimą, kad laiško turinys buvo pakeistas.

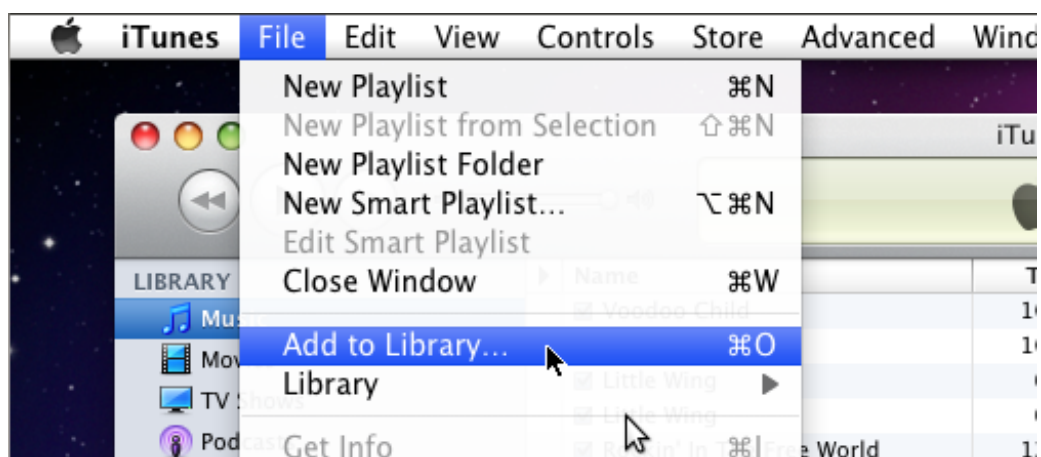
1.16. Muzikos (ne)importavimas į iTunes

1.16.1. Tikslas

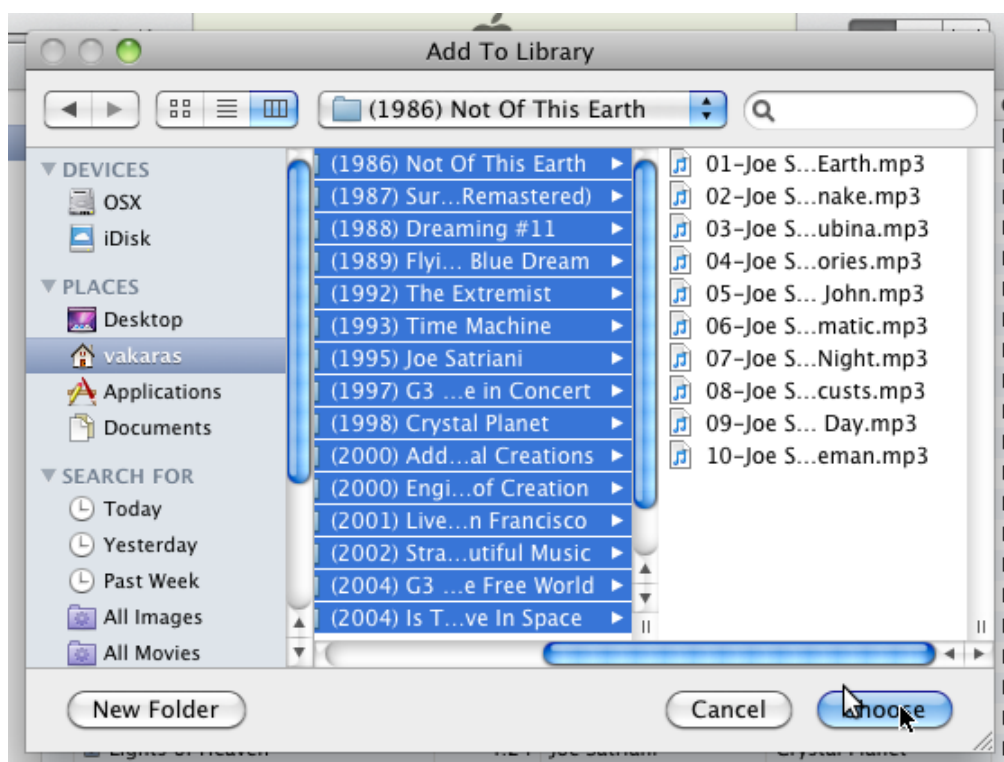
Pridėti keletą naujų muzikos albumų į iTunes muzikos grotuvo biblioteką.

1.16.2. Priemonės

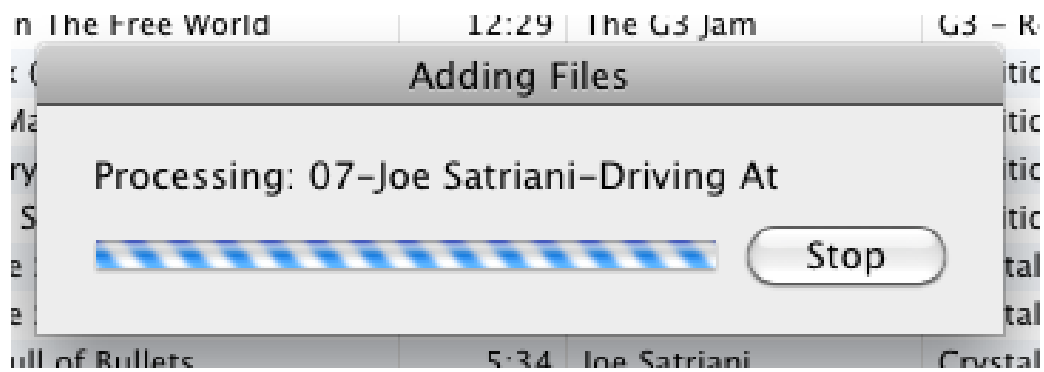
1.24., 1.25. ir 1.26. paveikslėliuose pateikta veiksmų seka, kuri buvo atlikta siekiant pridėti naujus albumus į biblioteką.

1.20. pav.: Funkcijos pasirinkimas

1.21. pav.: Norimų pridėti albumų pasirinkimas

1.22. pav.: Muzikos įkėlimas

1.16.3. Rezultatas

Patikrinus paaiškėjo, kad buvo pridėti tik patys pirmieji albumai. Pakartojus procedūrą, nebuvo pridėtas nei vienas naujas albumas.

1.16.4. Panaudojamumo principas

Principas	Ryšys	Komentaras
Nuspėjamumas	Pažeistas	Buvo tikėtasi, kad į biblioteką bus pridėti visi failai, kuriuos buvo nurodyta pridėti.

1.16.5. Tikslas

Greičiausiai programa importuoja visus failus iš eilės tol, kol suranda tokį, kurį jau turi bibliotekoje. Tai paaiškintų, kodėl pirmąjį kartą buvo pridėti keli pirmieji albumai, o antrąjį – nieko. Tokiu atveju turbūt paprasčiausias ir geriausias sprendimas būtų tiesiog paklausti naudotojo: „Šis failas bibliotekoje jau yra. Ką norite daryti? Pridėti, ignoruoti ar nutraukti?“.

2. PASTEBĖTI ESAMŲ SĄSAJŲ PATOĞUMAI

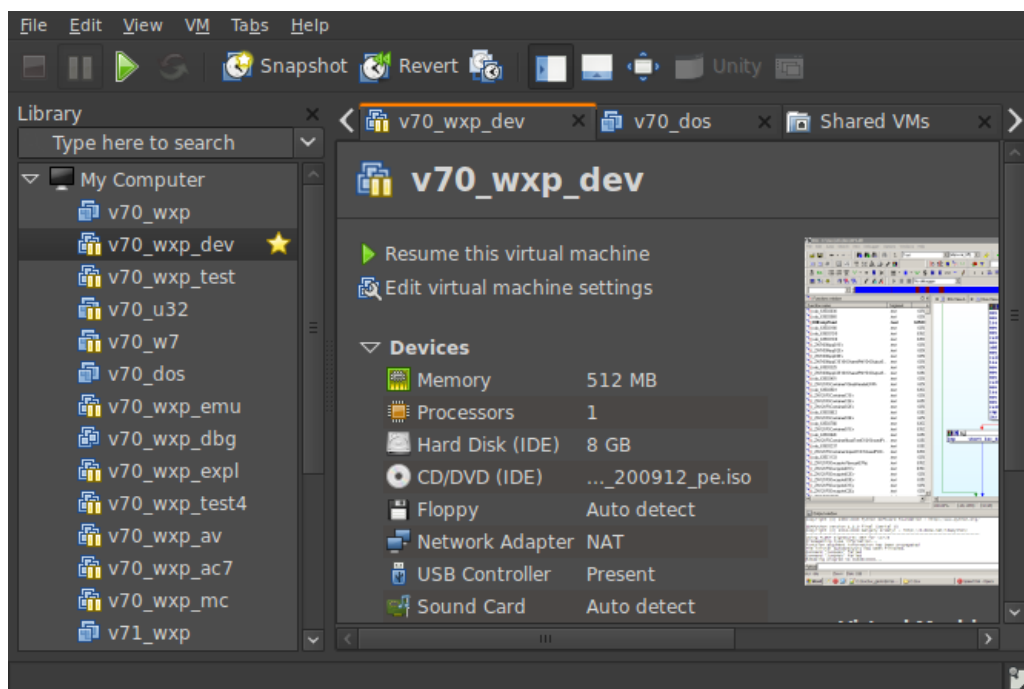
2.1. VMware Workstation

2.1.1. Tikslas

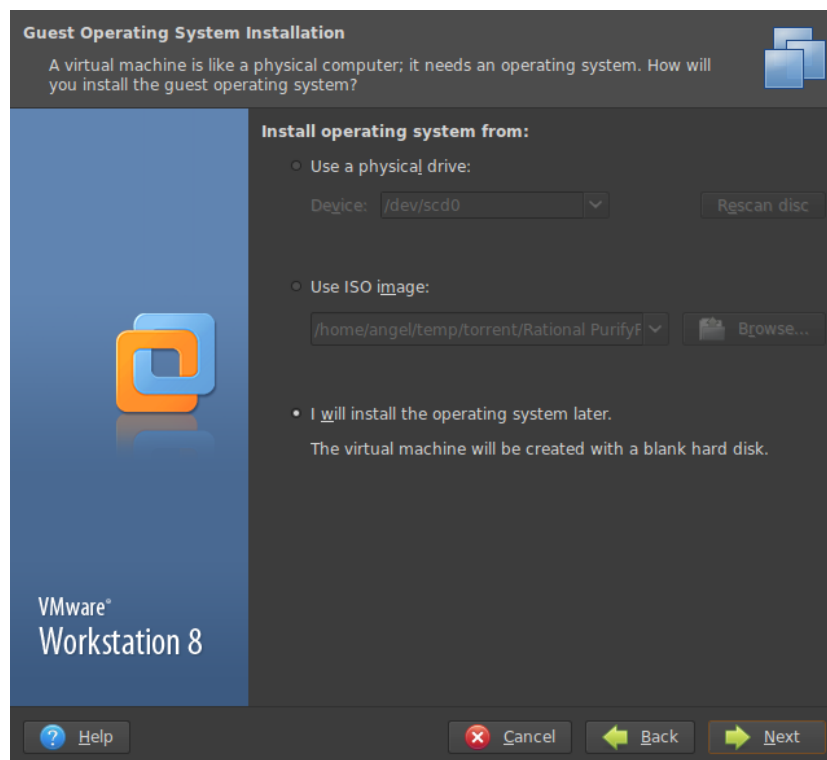
Sukurti virtualią mašiną ir ja pasinaudoti.

2.1.2. Priemonės

VMware Workstation interfeisas (2.1.) yra pakankamai nuspėjamas. Sudėtingesnių elementų paaiškinimus galima pamatyti informacinių pranešimų pagalba (tooltips), o sudėtingos operacijos perkeltos į vedlius, kur kiekvienas žingsnis (pvz. 2.2.) pakankamai detaliam paaiškintam su nuoroda į pagalbinę dokumentaciją.

2.1. pav.: Pagrindinis VMware Workstation interfeisas

2.2. pav.: Antrasis naujos VM kūrimo vedlio žingsnis

2.1.3. Rezultatas

Pirmą kartą naudojantis virtualizacijos produktu neskaitant dokumentacijos, pagalbinės informacijos ir panašaus pobūdžio instrukcijų puikiai pavyko susikurti virtualią mašiną ir sėkmingai ją eksploatuoti.

2.1.4. Panaudojamumo principas

Principas	Ryšys	Komentaras
Apibendrimas	Igyvendintas	VMware Workstation sistemoje yra visi standartiniai menui (File, Edit, View, Help), kurių struktūra yra panaši į gerai žinomų teksto redagavimo priemonių struktūrą.
Atpažįstamumas	Igyvendintas	Sudėtingiausiai operacijai – virtualios mašinos kūrimui yra pateiktas vedlys, kurio pagalba greitai ir efektyviai galima susikurti naują virtualią mašiną.
Matomumas	Igyvendintas	Pagrindiniame vartotojo interfeise sudėtos tik esminės funkcijos reikalingos virtualių mašinų naudojimui, visos kitos perkeltos į atitinkamus dialogus ir menui.
Nuspėjamumas	Igyvendintas	Kiekvieno interfeiso elemento funkcijos yra pavaizduotos prasmingomis piktogramomis, menui įrašai nėra visai trumpi, bet yra informatyvūs.

Sintezavimas	Igyvendintas	Pagal įrankių juostos mygtukų išvaizdą buvo galima nuspėti jų vykdomas funkcijas ir poveikį sistemai.
---------------------	---------------------	---

2.1.5. Tikslas

VMware Workstation – tai produktas pagrinde skirtas programuotojams. Aukštą interfeiso panaudojamumo lygį paaiškina didelė produkto kaina bei didelis produkto amžius.

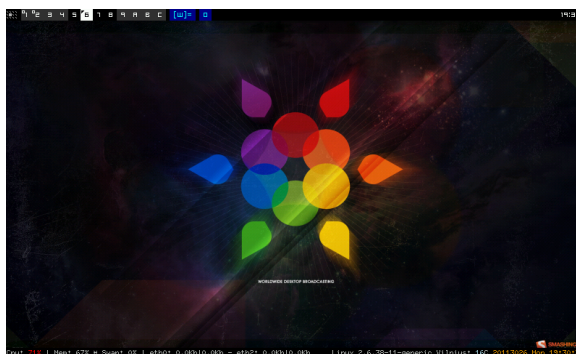
2.2. XMonad

2.2.1. Tikslas

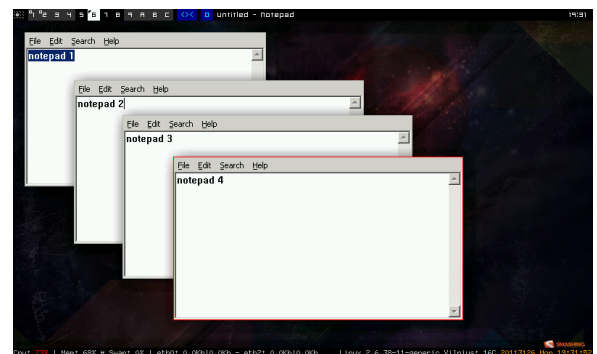
Atsidaryti daugiau negu 2 notepad (ar kokios kitos programos) langus taip, kad visi tilptų į ekraną.

2.2.2. Priemonės

Langų valdyklės pradinė būsena minimali (pav. 2.3.a), niekaip nesufleruojanti apie galimas elgesio anomalijas.

(a) Pradinė būsena

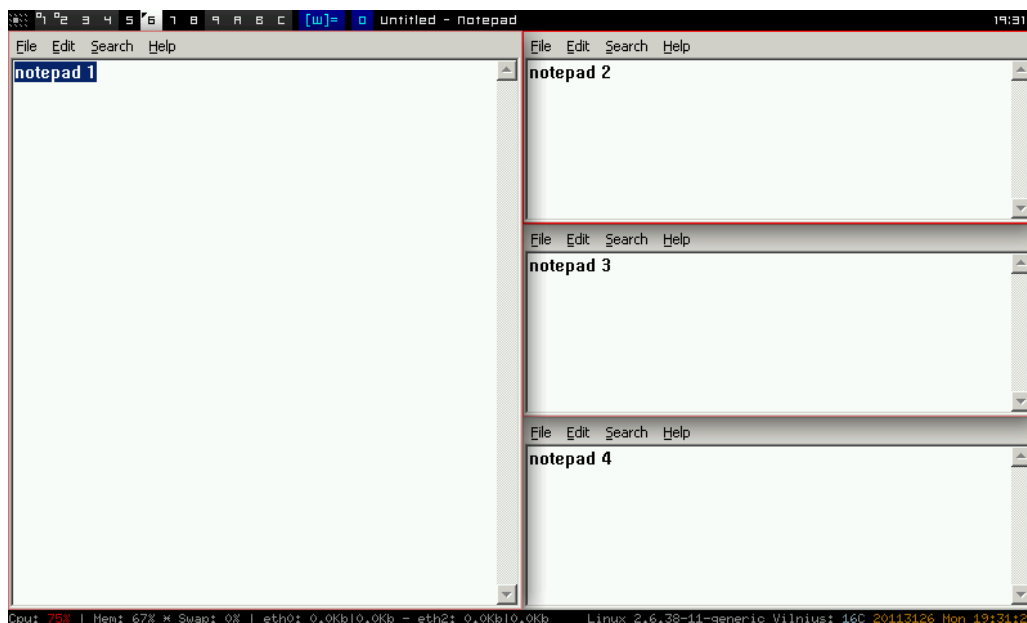

(b) Tikėtinas rezultatas

2.3. pav.: XMonad interfeisas

2.2.3. Rezultatas

Rezultatas – stulbinantis. Ne tik langų rankiniu būdu ekrane nereikėjo dėti, bet šie ir proporcingai pasiskirstė po ekraną taip, kad nei vienas iš jų nepersidengtų 2.4..

2.4. pav.: 4 atidaryti langai su XMonad langų valdykle

2.2.4. Panaudojamumo principas

Principas	Ryšys	Komentaras
Užduočių perkėlimas	Igyvendintas	Vartotojas turi galimybę pozicionuoti langus ir rankiniu būdu, tačiau tai daug efektyviau atliekama automatiškai pasinaudojus XMonad galimybėmis.
Nuspėjamumas	Pažeistas	Tikėtasi, jog langai persidengs (pav. 2.3.b).

2.2.5. Tikslas

Nors ir nuspėjamumo panaudojimo principas buvo pažeistas, tačiau tai yra „malonus siurprizas“, nes rankinis langų tvarkymas – tai operacija, kurią modernios operacinės sistemos tikrai turėtų automatizuoti.

2.3. Google Chrome (Chromium) optimizuota viršutinė naršyklės dalis

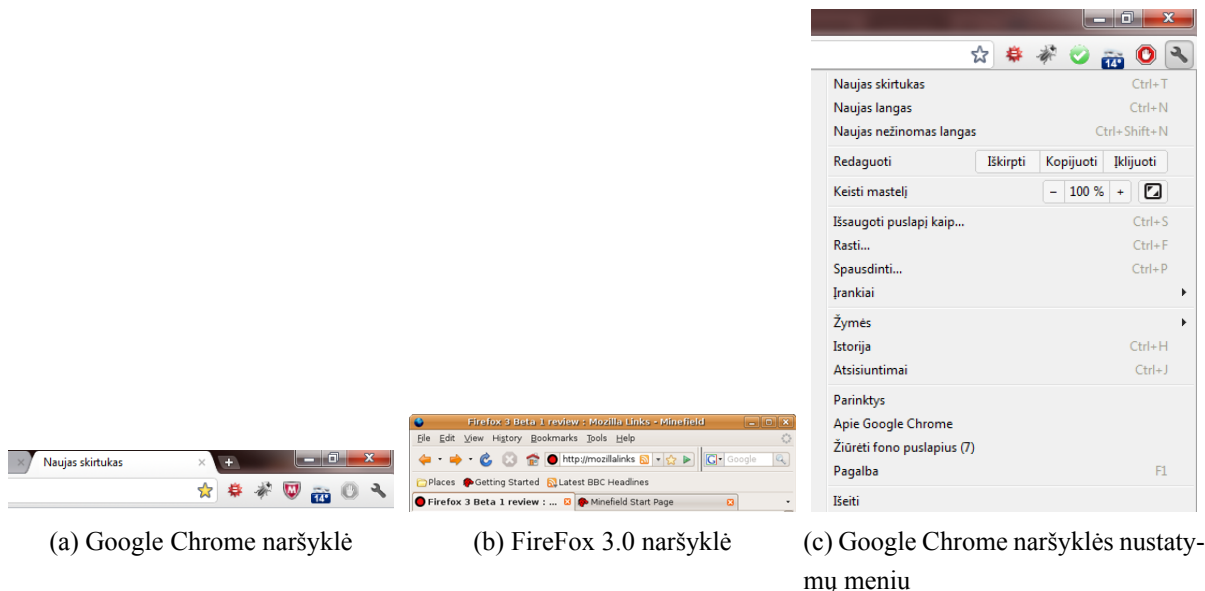
2.3.1. Tikslas

Prieš keletą metų interneto naršyklės, ypač jų viršutinė dalis, kur yra adreso juosta bei nustatymai, užimdavo nemažą ekrano dalį (dažniausia daugiau negu 120 pikselių). Tai tapo dar aktualiau išpopuliarėjus plačiaekranams monitoriams bei nešiojamiems kompiuteriams, nes ekrano aukščio ir pločio santykis tampa vis mažesnis lyginant su senesniais modeliais. Chromium naršyklės ¹ kūrėjai pritaikė daug naujovių, kad lango apimtis būtų kuo mažesnė.

¹Projekto svetainė: <http://www.chromium.org/>.

2.3.2. Priemonės

Chromium kūrėjai perkėlė puslapių langus (angl. Tabs) į prieš tai dažniausiai Windows operacinėje sistemoje nenaudojamą erdvę – lango antraštę. Taip pat visos nustatymų ir papildomos funkcijos perkeltos į vieną atsidarantį langelį pažymėtą mechaninio rakto simboliu (pav. 2.5.c).

2.5. pav.: Chromium ir Firefox 3 langų palyginimas

2.3.3. Rezultatas

Pritaikius naują Chromium išdėstymą, naršyklės viršutinė dalis pastebimai sumažėjo. Dėl to atsirado daugiau vietos atverto puslapio regimajam turiniui ir vartotojams mažiau reikia slankioti puslapio slinkties juostą (angl. scrollbar).

2.3.4. Panaudojamumo principas

Principas	Ryšys	Komentaras
Robastiškumas (matomumas)	Igyvendintas	Pritaikius minimalistinę sąsają, vartotojas mato tik jam reikalingiausius naršymui įrankius: internetinio adreso juostą bei atidarytų puslapių langus. Tačiau visos kitos reikalingos, bet rečiau naudojamos, funkcijos išlieka. Taip vartotojui pateikiamas maksimalus regimasis puslapių plotas.

2.3.5. Tikslas

Išnaudojus optimaliai ekrano plotą, buvo pasiektas rezultatas, kuris tenkina interneto naršyklės vartotojo poreikius: greitas naršymas, didelis puslapio matomumo plotas, jokių nenaudojamų mygtukų regimojose sąsajos dalyje.

IŠVADOS

Kaip matyti iš dokumente aprašytų esamų sąsajų nepatogumų, dažniausiai būna pažeidžiami keli panaudojamumo principai iš karto viename interfeise. Tai reiškia jog yra kuriami tik tokie interfeisai, kurie yra estetiškai patrauklūs arba kuriuos yra nesunku realizuoti programiškai, tačiau yra visiškai neatsižvelgiama į panaudojamumo principus. Kas pablogina situaciją dar labiau, tai faktas, jog dauguma interfeisų trūkumų buvo rasti gerai žinomuose, brangiuose ir plačiai naudojamuose produktuose, kurie yra sukurti finansiškai turtingų kompanijų, kurios tiesiog vengia skirti išteklių interfeisų tobulinimui.